

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

Таблица 9 – Вывод данных в результате применения пакета “Анализ данных” Excel

Изделие	Количество	Цена, тыс.руб.	Прибыль от реализации, тыс.руб.	Производственная мощность
пиломатериалы (м3)	37 000,00	21,5	795 500,00	37 000,00
Тара деревянная (м3)	400,00	5,9	2 360,00	400,00
ДСП (усл.м3)	110 000,00	1166,2	128 282 000,00	110 000,00
смолы (т)	13 000,00	543,3	7 062 900,00	13 000,00
		Итого прибыль:	136 142 760,00	

Примечание – Источник: собственная разработка

Выгода очевидна, так как в результате оптимизации ассортимента реализуемой продукции прибыль от реализации предприятия возросла на 850 098,4 тыс.руб. (на 0,64% по отношению к ее исходной величине).

Модель отражает возможный уровень прибыли при полном использовании производственных мощностей предприятия.

Выводы. В настоящее время получило всеобщее признание то, что успех развития многих областей науки и техники существенно зависит от развития многих направлений математики. Математика становится средством решения проблем организации производства, поисков оптимальных решений и, в конечном счете, содействует повышению производительности труда и устойчивому поступательному развитию народного хозяйства.

Применение информационных технологий в экономике играет важную роль, так как посредством построения математических моделей и оптимизационных задач возможно быстрое реагирование на изменение поведения потребителя и конъюнктуру рынка.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Анализ хозяйственной деятельности в промышленности: учебник / В.И. Стражев [и др.]; под общ. ред. В.И. Стражева. – 7 –е изд., испр. – Мн: Выш. шк., 2008. – 527 с.
2. Бородич, С.А. Вводный курс эконометрики: учеб. пособие / С.А. Бородич. – Мн.: БГУ, 2000. – 354 с.
3. Википедия. Свободная энциклопедия. [Электронный ресурс]. – 2012. - Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/wiki>. – Дата доступа: 01.11.2012.
4. Канторович, Л.В. “Математические методы организации и планирования производства“ / Л.В. Канторович. - Мн.:”Вышэйшая школа“, 2003. - с.105
5. Ким, С.А. Организация и планирование промышленного производства / С.А. Ким – Мн.:”Вышэйшая школа“, 2003. - с.154
6. Моделирование процессов. Оптимизационные модели. [Электронный ресурс]. – 2012. – Режим доступа: http://flowtechengineers.com/model_t10r4part1.html – Дата доступа: 07.10.2012.
7. Орлова, И. В. Экономико-математическое моделирование : практическое пособие по решению задач / И. В. Орлова.-М.: Вузовский учебник, 2008. - 144 с.
8. Экономическо-математические методы и модели : учебное пособие / С. Ф. Миксюк, В. Н. Комков, И. В. Белько ; ред. С. Ф. Миксюк. - Минск : БГЭУ, 2006. - 219 с.

РЕЗЮМЕ

Сьогодні отримало загальне визнання те, що успіх розвитку багатьох галузей науки і техніки істотно залежить від розвитку багатьох напрямів математики. Математика стає засобом вирішення проблем організації виробництва, пошуків оптимальних рішень і, зрештою, сприяє підвищенню продуктивності праці та сталому поступальному розвитку народного господарства.

Ключові слова: математична модель, оптимізаційна модель, обсяги виробництва, інформаційні технології.

РЕЗЮМЕ

В настоящее время получило всеобщее признание то, что успех развития многих областей науки и техники существенно зависит от развития многих направлений математики. Математика становится средством решения проблем организации производства, поисков оптимальных решений и, в конечном счете, содействует повышению производительности труда и устойчивому поступательному развитию народного хозяйства.

Ключевые слова: математическая модель, оптимизационная модель, объемы производства, информационные технологии.

SUMMARY

There is now general recognition that the success of the development of many areas of science and technology depends significantly on the development of many areas of mathematics. Mathematics is a means of addressing the organization of production, the search for optimal solutions and, ultimately, contributes to higher productivity and sustainable progressive development of the economy.

Keywords: mathematical model, optimization model, volumes of manufacture, information technology.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТОНІКИ

Медведкіна Є.О., докторант НІСД (м. Київ), доцент кафедри “МЕ” ДонНУ.

Актуальність теми дослідження. Формування новітньої архітектури світової фінансової системи є актуальним питанням сьогодення, адже наявні на даному етапі розвитку міжнародних валютних відносин негативні тенденції, що проявляються через виникнення валютно-фінансових криз, підкреслюють необхідність реформування принципів існуючої фінансової системи. Нестійкість курсів валют, що є характерною для сучасної системи, негативно впливає на розвиток міжнародної торгівлі, всієї системи міжнародних розрахунків, що сприяє виникненню необхідності пошуку шляхів підвищення їх стабільності.

З огляду на вищевикладене можна зробити висновок, що нинішній етап цивілізаційного розвитку зумовлює необхідність розробки новітніх підходів до вивчення та усвідомлення процесів функціонування світового економічного простору, сутності сучасної парадигми світового фінансового середовища і глобальної фінансової архітектури.

Серед науковців, праці яких стали теоретичною та методологічною основою даного дослідження необхідно зазначити роботи таких вчених: Антонов В. А., Афанасьєв А. О., Боринєць С. Я., Буторина О. В., Дітчук І. Л., Лапчук Б. Ю., Лівенцев Н. Н., Анікін А. В., Буглай В. Б., Маслов О., Морозов С. Л., Шемет Т. С., Шенасєв В., Шишков Ю., Чухно А. А., Климко Г. Н., Рязанова Н. С., Мовсєсян А. Г., Огнівцев С. Б., Дворніков М. Є., Борисов С., Лазєбник Л. Л., Лисенков Ю. М., Слоан Дж., Махбубані К., Леттер Т.

Мета дослідження полягає в оцінці сучасного стану трансформації світового фінансового середовища в контексті визначення нових принципів розвитку міжнародних фінансово-кредитних відносин та підходів до формування нової фінансової архітектури.

Основна частина. Комплексне дослідження особливостей функціонування фінансових ринків у глобальному середовищі та впливу

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

фінансової глобалізації на їх інституційну інфраструктуру, що включає в себе ретроспективний та перспективний аналіз діяльності міжнародних фінансових гравців, розгляд причин офшоризації кредитно-інвестиційних операцій, оцінку загальних тенденцій розвитку міжнародних фінансових ринків, дало змогу визначити принципове протиріччя сучасної фінансової глобалізації, що потенційно має істотний вплив на стабільність світового господарства, а саме - між комерційно-спекулятивними інтересами міжнародних фінансових гравців та інтересами держав щодо забезпечення контрольованого та безпечного економічного розвитку.

Характерною ознакою сучасних глобалізаційних процесів є становлення і розвиток міжнародного фінансового ринку, який уже давно переріс рамки не лише національних, а й регіональних ринків капіталу, оскільки міжнародні транснаціональні корпорації, банки та фінансові холдинги обслуговують і корпорації, й уряди окремих країн.

Сучасні концепції руху капіталу базуються переважно на неоліберальних монетаристських підходах і пов'язані з процесами транснаціоналізації та глобалізації світової економіки. Динаміка прямих інвестицій сьогодні визначається не стільки максимізацією прибутків, скільки контролем над ринком, необхідністю використати свої інноваційні та монополні переваги, а також привласненням потенційних переваг. Відповідно до таких завдань розвитку міжнародного фінансового ринку найприйнятнішими, в тому числі й для України, можна вважати теорії Р. Аліберга, Б. Аврамовича, Р. Вернона, Дж. Даннінга, С. Хаймера, Дж. Сороса та інших відомих науковців і практиків.

Доведено, що під впливом кризових явищ відбувається трансформація глобальної економіки, основою якої є глобальний перерозподіл власності, зміни в характері міжнародного поділу праці, інтернаціоналізація науково-технічного прогресу, вихід на міжнародну арену нових суб'єктів господарського життя, прорив в інформаційно-комунікаційній сфері, глобалізація фінансів, лібералізація торгівлі. Ця трансформація формує фактори невизначеності й ризику на будь-якому рівні економічної системи. Одним з найвищих етапів сучасного глобального розвитку виступає невизначеність розвитку саме світового фінансового середовища.

Нами виділено дві групи ризиків фінансової глобалізації: ті, що пов'язані з нераціональністю економічної політики на національному рівні та ті, що зумовлені неконтрольованістю розвитку фінансових ринків в умовах глобалізації.

Перша група ризиків найчастіше є прямим наслідком росту числа дестабілізуючих кон'юнктурних факторів, тобто ризиків групи 2. По-перше, системна складність самої моделі глобальної фінансової системи є джерелом нестабільності. Інакше кажучи, чим складніше система, тим більше непрогнозованим є її поведіння. Причини: експонентне зростання числа учасників світового фінансового ринку, операції в режимі реального часу, мережева організаційна модель, учасники системи виступають одночасно й покупцями й продавцями, що ускладнює процес досягнення рівноваги між попитом та пропозицією на фінансові ресурси, висока чутливість системи до інформації й імпульсивність дій агентів.

Зростаюча інтеграція фінансового сектора й фінансів домогосподарств створює передумови для залежності споживчої функції від фінансових процесів. Виникає проблема «життя в кредит».

Міжнародний ринок надає доступ національним фінансовим інститутам до дешевих фінансових ресурсів, через які згодом кредитуються домогосподарства, які, у свою чергу, не мають достатніх засобів для виплати процентних платежів та повернення основної суми боргу. Уніфікація й зниження середнього рівня процентних ставок внаслідок глобальної інтеграції фінансових ринків, стимулює агентів до ризикового поведіння в процесі пошуку джерел прибутковості. Внаслідок цього розширюється коло доступних фінансових інструментів.

Також ірраціональне поведіння гравців глобальних фондових площадок, яким властиві: стадне поведіння herding (повторення, копіювання дій інших учасників ринку, ігноруючи вступників інформаційні сигнали) і імпульсивна торгівля momentum trading (стратегія, що пропонує покупку активів, ціна яких росте й продаж активів, ціна на які знижується). Все це приводить до дестабілізації інтегрованих фінансових ринків.

До того ж поява транснаціонального капіталу, де-факто неплідного юрисдикції національних держав. Він опирається на ринки євровалют, систему транснаціональних банків, розвинену систему офшорів і глобальні комп'ютерні мережі, що забезпечують миттєве перетекання капіталу, що у свою чергу, виступає джерелом фінансових криз і руйнування навіть стійких економічних систем [5].

Незважаючи на наявність сприятливих тенденцій (підвищення темпів економічного зростання, широкомасштабна державна підтримка банківського сектору), що свідчать про значну нейтралізацію негативних наслідків сучасної фінансової кризи, все ще існує загроза глобальній фінансовій стабільності і передумови для рецидиву кризових явищ.

У більшості випадків дані інституціональні трансформації здійснюються з ініціативи міжнародних фінансових інститутів і міжнародних економічних організацій: Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Банку міжнародних розрахунків, Світової організації торгівлі і т.п. [3].

Саме тому визначення нових принципів розвитку міжнародних фінансово-кредитних відносин має спиратись як на бачення та оцінку ініціаторів введення інституційних інновацій - міжнародних фінансово-кредитних організацій, так і на підтримку і участь з боку національних фінансових регуляторів, а також самих фінансових інститутів як основних суб'єктів, адаптують ці інновації. Як підкреслює Д. Найт, «щоб бути успішним, нове правило має змусити соціальних акторів зрушити свої можливі оцінки щодо стратегій, що асоціюються з цим Еквілібріум. До тих пір, поки він не повірить, що нові правила будуть визнані тими, з ким він взаємодіє, йому немає необхідності міняти свої стратегії» [9].

В рамках даного дослідження обґрунтовано необхідність введення таких принципів післякризового розвитку міжнародних фінансово-кредитних відносин:

- зацікавленість всіх учасників міжнародних фінансово-кредитних відносин в їх зміні. У формалізації правил немає необхідності, коли співвідношення сил змінюється на користь сильних учасників. І навпаки, ті, на користь кого змінюється співвідношення сил, будуть прагнути або створити формальні правила, або змінити неформальні. Таким чином, недотримання даного принципу також дозволить блокувати введення та розвиток ініціатив незацікавленої у прийнятті такого рішення групою учасників. Недотримання цього принципу призводить до того, що рішення, що не спирається на цей принцип, може бути заблоковано на будь-якій стадії інституційного процесу. Так, протягом останнього століття міжнародні фінансово-кредитні відносини розвивались у відповідь на обставини поточного моменту. Офіційні міжнародні конференції були важливим елементом цього процесу. Однак у більшості випадків адаптація інституційної структури світової фінансової системи до змін у світовому устрої була поспішним внутрішнім дискусією та ініціативами груп промислово розвинених країн. Інституційне та юридичне оформлення світової фінансової архітектури глобального рівня сталося з появою Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародного валютного фонду та укладенням міжнародних угод на валютно-фінансовій конференції ООН у Бреттон-Вудсі (США, Нью-Гемпшир) в 1944 р. Проте передумови створення світової фінансової архітектури були закладені в 20-х рр. XX ст., коли на Брюссельській (1920 р.) і Генуезькій (1922 р.) конференціях ставилось питання про необхідність багатостороннього регулювання міжнародних економічних відносин [7];
- прозорість інституційного розвитку світової фінансової системи. Реалізація даного принципу передбачає формування середовища інституційного розвитку світової фінансової системи, в якій політичні цілі, їх правові, інституційні та економічні рамки, рішення у сфері політики, обґрунтовані дані та інформація, пов'язані з грошово-кредитної та фінансової політикою, а також умови підзвітності агентств надаються громадськості на принципах зрозумілості, доступності та своєчасності. На даний момент Міжнародним валютним фондом розроблений «Кодекс належної практики щодо забезпечення прозорості грошово-кредитної і фінансової політики». Таким чином, охоплювана Кодексом практика забезпечення прозорості на рівні національних фінансових систем розкриває:
 - ясність функцій, обов'язків і завдань центральних банків і фінансових агентств;

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

- процедури прийняття і доведення до відома громадськості рішень центральних банків про проведену грошово-кредитної політики і фінансових агентств про фінансову політику;
- доступність для громадськості інформації про грошово-кредитні і фінансові політиці;
- підзвітність і гарантії сумлінності центральних банків і фінансових агентств [4];
- захищеність основних цінностей і ключових інтересів учасників міжнародних фінансово-кредитних відносин. В умовах глобалізації міжнародними економічними організаціями, в першу чергу МВФ, намічена реалізація Програми оцінки фінансового сектора, в рамках якої Міжнародна організація комісій з цінних паперів, Базельський комітет з банківського нагляду, Міжнародна асоціація органів страхового нагляду, Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та ОЕСР визначають стандарти, за якими МВФ буде оцінювати національну економіку країн. Таким чином, будуть створені стимули для реалізації принципу «репутаційної дисципліни» за рахунок доступу до інформації про стан фінансового сектора найбільшої кількості учасників фінансового ринку. На наднаціональному рівні регулювання міжнародних фінансово-кредитних відносин сформовано єдині думки щодо того, що підвищення легітимності міжнародних економічних організацій зажадає більш ефективного представництва в органах їх управління країн з ринком, і країн, що розвиваються в цілому;
- багатоваріантність форм координації дій учасників міжнародних фінансово-кредитних відносин. У разі створення міжнародного органу фінансового регулювання стандарти (правила і норми) регулювання встановлюються на наднаціональному рівні. Більше того, на такий орган регулювання покладено інфорсменту, тобто примушування до виконання стандартів (правил і норм) регулювання. Так, з існуючих наднаціональних інститутів, що займаються проблемами регулювання фінансового сектору, на роль міжнародного регулятора найбільше підходить Банк міжнародних розрахунків. На користь цього служать розроблені Базельським комітетом з банківського нагляду угоди про достатність капіталу і велика кількість рекомендацій з банківського регулювання. Міжнародна координація органів регулювання передбачає укладання міжнародних угод про застосування загальних стандартів регулювання. Через відмінності між країнами ці стандарти містять найзагальніші вимоги і тому є мінімальними, фактично кожна країна розробляє більш повні стандарти, що перевищують мінімальні, які адаптуються до національних умов. При цьому стандарти, що встановлюються в результаті угод між країнами, примушені до виконання національними властями кожної країни. Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що створення міжнародного органу регулювання бачиться досить проблемним в силу існування національних традицій і потужного національного лобі [8].

Розглядаючи основні теоретичні принципи аналізу міжнародних фінансово-кредитних відносин у період 2000-2008 рр., можна побачити явний зсув в офіційній доктрині, яка до недавнього моменту ґрунтувалась на ліберальних позиціях. У зв'язку з цим слід зазначити зростаюче останнім часом значення понять прозорості, достовірності наданої інформації, ліквідності фінансових ринків і ефекту «зараження» в поширенні криз у дискусіях про управління міжнародними фінансовими інститутами. Виходячи з вищесказаного, можна стверджувати, що в цій тенденції проявляється зміна парадигми функціонування світової фінансової архітектури, яка виражається в необхідності вироблення більш суворих правил функціонування міжнародних ринків і підвищення ролі державного регулювання [6].

Розвиток процесів глобалізації світової економіки відбувається в контексті інституційних трансформацій: зняття обмежень на шляху міждержавного руху фінансових послуг та створенні міжнародних стандартів, кодексів, зводів кращих правил ведення фінансових операцій.

Висновки. Сучасні світові тенденції поступово привели до того, що конструкція існуючої міжнародної фінансової архітектури застаріла. Кожний новий прояв глобалізації стає черговою сходинкою до формування однополюсного світу, де вирішальна роль і вплив належать лише центру, постіндустріальною складовою якого є архітектонічна вершина сформованої світової фінансової системи. Глобальна фінансова архітектоніка повинна бути побудована таким чином, щоб не розв'язувати проблеми, які виникають під час криз чи в ході запобігання їм, надаючи рекомендації окремим країнам, а вирішувати ці питання спільно, поділяючи відповідальність.

Новою потребою сьогодення стало те, що глобальна фінансова архітектоніка повинна відобразити взаємозалежність макроекономічних і фінансових аспектів зі структурними, соціальними та гуманітарними проблемами.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Гриценко В. Світова фінансова криза: діагностика та нові підходи до виживання на фінансовому ринку / В. Гриценко // Вісник Національного банку України. - 2011. - № 2. - С. 20-26.
2. Доклад по вопросам глобальной финансовой стабильности [Электронный ресурс] // International Monetary Fund: [сайт]. – Режим доступа: www.imf.org/external/russian/pubs/ft/gfsr/2010/02/pdf/sumr.pdf
3. Ефременко, И.Н. Теоретические основы реформирования мировой финансовой архитектуры / И.Н. Ефременко, Ю.С. Евлахова // Гуманитарные и социально-экономические науки. – 2006. – №4 (23).
4. Кодекс надлежащей практики по обеспечению прозрачности денежно-кредитной и финансовой политики: декларация принципов [Электронный ресурс] – Режим доступа: www.imf.org
5. Корнєєв В. Пороги і можливості фінансової стабілізації / В. Корнєєв // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. - №19. – С. 57-61.
6. Луцишин З.О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації / З.Луцишин. К.: Видавничий центр «Друк», 2002. – 320 с.
7. Моисеев А.А. Международные финансовые организации (правовые аспекты деятельности). - М.: Омега-Л, 2006. - С.8.
8. Eatwell J. and Taylor L. International Capital Markets and the Future of Economic Policy // Center for Economic Policy Analysis Working Paper, New School for Economic Policy, 1998, August.
9. Knight J. Institutions and Social Conflict. - Cambridge, 1992. - P.185.
10. International Monetary Fund: [сайт]. Доклад по вопросам глобальной финансовой стабильности [Электронный ресурс] – Режим доступа: www.imf.org/external/russian/pubs/ft/gfsr/2010/02/pdf/sumr.pdf

РЕЗЮМЕ

Мета дослідження полягає в оцінці сучасного стану трансформації світового фінансового середовища в контексті визначення нових принципів розвитку міжнародних фінансово-кредитних відносин та підходів до формування нової фінансової архітектоніки.

Ключові слова: трансформація глобального фінансового середовища, світовий фінансовий ринок, фінансова нестабільність, фінансова архітектура, фінансова архітектоніка, глобальна фінансова криза.

РЕЗЮМЕ

Цель исследования заключается в оценке современного состояния трансформации мировой финансовой среды в контексте определения новых принципов развития международных финансово-кредитных отношений и подходов к формированию новой финансовой архитектоники.

Ключевые слова: трансформация глобального финансового среды, мировой финансовый рынок, финансовая нестабильность, финансовая архитектура, финансовая архитектоника, глобальный финансовый кризис.

SUMMARY

The purpose of research is to assess the current state of transformation of the global financial environment in the context of the definition of new principles of international financial and credit relations and approaches to the formation of a new financial architectonics.

Key words: transformation of the global financial environment, the global financial market, financial instability, financial architecture, financial

architectonics, the global financial crisis.

РОЗШИРЕННЯ МОДЕЛІ ХОТЕЛЛІНГА ДЛЯ ТРАНСКОРДОННОГО РИНКУ

Мікула Н.А., д.е.н., професор, завідувач відділу проблем ринкової інфраструктури та транскордонного співробітництва
Інститут регіональних досліджень НАН України

Матвєєв Є.Е., к.е.н., старший науковий співробітник відділу проблем ринкової інфраструктури та транскордонного співробітництва
Інститут регіональних досліджень НАН України

Існує багато моделей конкуренції в просторі, які обумовлюють певну поведінку конкурентів, в т.ч. їх розташування та ціноутворення. Доволі відомими моделями є кільця Іоганна фон Тюнена [1], решітка Вальтера Кристаллера [2], конуси Августа Льюша [3], лінійне місто Гарольда Хотеллінга [4], кругове місто Стівена Селопа [5] та інші. Специфікою даних моделей є лінійність функції транспортних витрат. Хоча існували моделі, які передбачали нелінійність функції транспортних витрат, зокрема модель лінійного міста Гарольда Хотеллінга, модифікована д'Аспремоном, Габжевіцем та Тіссе [6].

Метою даної статті є розширення моделі Хотеллінга для транскордонного ринку шляхом внесення нелінійних функцій трансаційних витрат з розривами, обумовленими перетином кордону та витратами переходу прав власності.

Розглянемо базову модель Хотеллінга, суть якої полягає в наступному: на певному відрізку знаходяться два продавця у точках X_1 та X_2 , які продають певний товар за цінами P_1 та P_2 відповідно. Покупці, які знаходяться в певній точці відрізка купляють товар у одного з продавців. Модель передбачає гру в три етапи:

1. Продавці визначають своє місце розташування.
2. Продавці визначають ціни.
3. Покупці визначають продавця, в якого вони будуть придбавати товар.

Покупці визначають продавця, порівнюючи сумарні витрати придбання в різних продавців, які складаються з ціни та транспортних витрат. Класична модель Хотеллінга передбачає рівномірність розташування покупців на відрізку, лінійність транспортних витрат та нееластичність попиту, тобто незалежність попиту від ціни та транспортних витрат. Графік залежності сумарних витрат покупця від місця його розташування буде мати вигляд, представлений на рис. 1.

Залежно від значень цін P_1 та P_2 продавців у точках X_1 та X_2 відповідно та транспортних витрат всі покупці розділяться на дві групи, які будуть клієнтами відповідних продавців, зокрема покупці, розташовані на ділянці AC, будуть клієнтами першого продавця, а покупці, розташовані на ділянці CB, будуть клієнтами другого продавця. Теоретично можлива ситуація, коли витрати транспортування від одного продавця до іншого будуть меншими за різницю цін, тоді всі покупці будуть клієнтами одного продавця.

Ще одне обмеження на поведінку продавців та покупців вносить критерій сумісності стимулів, який полягає у тому, що кінцевий результат поведінки кожного з учасників взаємодії повинен бути невід'ємним, а бажано позитивним. У моделі Хотеллінга при нееластичному попиті споживачі не завжди будуть купляти товар, а лише у тому випадку, коли корисність товару буде перевищувати сумарні витрати. Якщо деякі покупці відмовляться придбавати товар, то сегменти клієнтів покупців будуть іншими (рис. 2), зокрема покупці, розташовані на ділянці $A1C1$, будуть клієнтами першого продавця, а покупці, розташовані на ділянці $C2B2$, будуть клієнтами другого продавця.

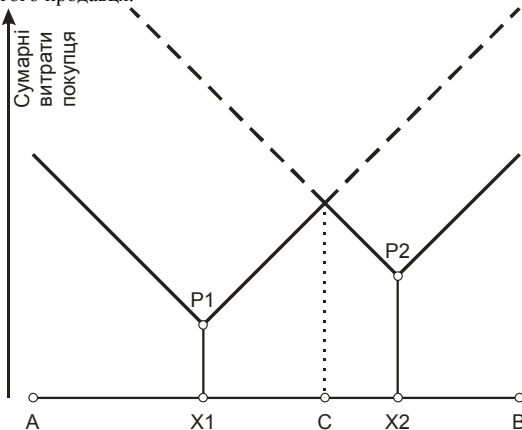

Рис. 1. Графік залежності сумарних витрат покупця від місця розташування у моделі лінійного міста Хотеллінга

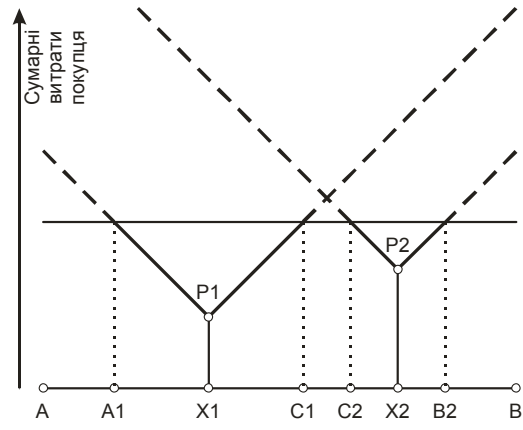

Рис. 2. Сегментація клієнтів у моделі лінійного міста Хотеллінга при нееластичному попиті (критерій сумісності стимулів для покупця – обмеження по сумарних витратах)

Наявність необслужених потенційних клієнтів може спонукати нових продавців до задоволення відповідного попиту. Проте на певних ділянках щільність покупців і відповідно попит є низьким, що не дозволяє використовувати економію на масштабі і спричинює необхідність встановлення більш високих цін продавцем (критерій сумісності стимулів для продавця). Тобто, навіть в умовах наявності незадоволеного попиту задовольняти цей попит не вигідно (рис. 3)

Наявність кордону вносить свої корективи у модель (рис.4). Наявність кордону зменшує попит для першого продавця, збільшуючи попит для другого, адже покупці, розташовані на відрізку $КСк$, будуть вимушені придбавати у другого продавця. Покупці, розташовані на відрізку $КСк$, будуть вимушені нести сумарні витрати більші на розмір мита та інших витрат перетину кордону.

Якщо трансаційні витрати, пов'язані з перетином кордону, обумовлюють невід'ємність придбання за кордоном (критерій сумісності стимулів для покупця), то весь простір можна вважати сегментованим, а задачі розглядати для кожної країни окремо. При цьому згідно моделі Хотеллінга продавці будуть розташовуватись ближче до середини національного сегмента відрізка (точніше ближче до густонаселених місць через обмеження по сумарних витратах). Даний факт повністю підтверджується більшою діловою активністю в середині країни, ніж на периферії.

Розглянемо детальніше весь спектр трансаційних витрат, обумовлених придбанням товарів за кордоном (рис.5). Окрім транспортних та суміжних з транспортуванням витрат, слід виділити витрати, пов'язані з переходом права власності на товар від однієї особи до іншої та витрати, пов'язані з перетином кордону (мита та інші платежі, альтернативна вартість часу та інших ресурсів). Варто звернути увагу, що придбання товарів за кордоном можна здійснювати за різними схемами, кожна з яких передбачає свою логістику та